

Inhoud

Woord vooraf	9
1 Inleiding	11
1.1 Opbouw	13
1.2 Bronnen en verantwoording	14
1.3 Doelgroep	17
1.4 Effectonderzoek in de toegepaste gedragswetenschappen	17
2 Empirische methodologie	23
2.1 Schets van de historie van de methodologie	24
2.2 Wat is methodologie?	27
2.2.1 Verklaren en begrijpen	30
2.2.2 Hermeneutiek en fenomenologie	31
2.3 De empirische methodologie volgens A.D. de Groot	32
2.3.1 De empirische cyclus van het verwerven van (wetenschappelijke) kennis	33
2.3.2 De regulatieve cyclus	45
2.3.3 De karakteristieke bijdrage van De Groot aan de wetenschapontwikkeling	48
2.4 Typen van onderzoek	50
2.5 Objectiviteit en intersubjectiviteit	55
2.5.1 Objectiviteit	55
2.5.2 Intersubjectiviteit	57
2.6 Stellingen De Groot 'Er is maar één methodologie'	58
2.7 Samenvatting van hoofdstuk 2	62

3	Definities van enkele relevante begrippen	65
3.1	Inleiding	65
3.2	Gedragswetenschappen	65
3.3	Interventie(programma)	67
3.4	Effectiviteit van interventies	68
3.5	Effectonderzoek	75
3.6	Effect size	85
3.7	Samenvatting van hoofdstuk 3	86
4	Ideaalmodel voor effectonderzoek	89
4.1	Inleiding	89
4.2	Algemene richtlijnen bij het inventariseren van begrippen en doelen op basis van het theoretisch raam	92
4.2.1	Theoretische onderbouwing	92
4.2.2	Beschrijven van (het doel van) de interventie	98
4.3	Algemene richtlijnen bij het operationaliseren van variabelen in criteria	105
4.4	Algemene richtlijnen bij het opstellen van meetinstrumenten	115
4.4.1	Betrouwbaarheid en validiteit	117
4.4.2	Meetmethoden	120
4.5	Algemene richtlijnen bij het kiezen van het onderzoeksdesign	128
4.5.1	Voor- en nametingen	130
4.5.2	Experimentele groep en controlegroep	133
4.5.3	Voorbeeld van een zuiver experimenteel design: Solomon Four-Group Design	139
4.5.4	Onderzoeksplan	141
4.6	Algemene richtlijnen bij het verzamelen, analyseren en interpreteren van data	143
4.6.1	Dataverzameling	143
4.6.2	Data-analyse	146
4.6.3	Interpretatie van de data	151
4.7	Algemene richtlijnen bij het rapporteren van het effectonderzoek	154
4.8	Samenvatting van hoofdstuk 4	157

5	Methodologische problemen	165
5.1	Inleiding	165
5.2	Problemen bij het inventariseren van variabelen en doelen	166
5.2.1	Problemen bij de theoretische onderbouwing	166
5.2.2	Problemen bij het beschrijven van (het doel van) de interventie	169
5.3	Problemen bij het operationaliseren van variabelen in criteria	175
5.3.1	Complexiteit van de criteriummaten	177
5.3.2	Objectiviteit versus subjectiviteit	180
5.4	Instrumentatieproblemen	181
5.4.1	Beschikbaarheid van meetinstrumenten	182
5.4.2	Meetmethoden afwegen	186
5.5	Problemen bij het kiezen van het onderzoeksdesign	192
5.5.1	Methodologisch-praktisch probleem: bedreigingen van de validiteit	193
5.5.2	Ethische problemen bij een experimenteel onderzoek	198
5.5.3	Problemen met een longitudinaal design	201
5.6	Problemen bij het verzamelen, analyseren en interpreteren van de data	204
5.6.1	Problemen bij de dataverzameling	204
5.6.2	Problemen bij de data-analyse	207
5.6.3	Problemen bij de interpretatie van de data	213
5.7	Problemen bij het rapporteren van het effectonderzoek	216
5.8	Samenvatting van hoofdstuk 5	218
6	Methodologische mogelijkheden	225
6.1	Inleiding	225
6.2	Hulpmiddelen bij het inventariseren van variabelen en doelen	226
6.2.1	Logic model	227
6.2.2	Doelenhiërarchie	230
6.2.3	Paradigma voor het onderscheiden van effecten	233
6.2.4	Programma-template	235
6.3	Mogelijkheden bij het operationaliseren van doelen: het meten van verandering	237
6.3.1	Indices of Change in relatie tot ontwikkeling van kinderen	238

6.3.2	Indices of Change toepasbaar bij jongeren en volwassenen	242
6.3.3	Andere mogelijkheden voor het vaststellen van verandering	244
6.4	Mogelijkheden bij het opstellen van meetinstrumenten	245
6.4.1	Interpretatie van gestandaardiseerde meetinstrumenten	245
6.4.2	Testconstructie ad hoc	246
6.4.3	Alternatieve paradigma's	247
6.4.4	Multipelen maten en informanten	248
6.5	Mogelijkheden bij het kiezen van het onderzoeksdesign	251
6.5.1	Omgaan met ethische problematiek	252
6.5.2	Quasi-experimentele designs	257
6.5.3	Pre-experimentele designs	266
6.5.4	Suggesties bij een longitudinaal design	275
6.6	Oplossingen bij de verzameling, analyse en interpretatie van de data	277
6.6.1	Omgaan met de kwetsbaarheid van de doelgroep	277
6.6.2	Combinatie van kwantitatieve en kwalitatieve methoden	278
6.6.3	Mogelijkheden bij de data-analyse	284
6.6.4	Suggesties bij de interpretatie van de data	292
6.7	Mogelijkheden bij het rapporteren van het effectonderzoek	297
6.8	Checklists voor de opzet van een methodologisch robuuste effectstudie	299
6.9	Samenvatting van hoofdstuk 6	303

7

Discussie	309
------------------	------------

Literatuur	319
-------------------	------------

Register	343
-----------------	------------

Lijst van afkortingen	349
------------------------------	------------

Over de auteurs	351
------------------------	------------